

כגפן פוריה

עלון להפצת תורה ויהדות

פרשת אמר

הפטרה: והכהנים הלויים

יז' אייר תשע"ז

צאת השבת ר"ת 20:53

אבות פרק ד': 32 ימים לעומר

לא אומרים צדקתך

לג' בעומר חלולת רבי שמעון בר יוחאי ביום ראשון
גיליון 434

יציאת השבת:

20:10

ירושלים: 20:08

כניסת השבת:

19:00

ירושלים: 18:52

ואמרתם פה לחי, רבי שמעון בר יוחאי

הרב עמוס שושן - רב ישובי רכס פוריה

יש אנשים אשר בצורה ממלכתית קבעו שיש לזכור אותם וללמוד את מורשתם, אך בפועל רק קומץ של אנשים עולה לקברם, לפעמים לצערנו צריך עשירי למניין, גם מורשתם פסה מן העולם. והנה ביום פטירתו של רבי שמעון בר יוחאי אשר נפטר לפני קרוב לאלפיים שנה ביום לג' בעומר, עולים למירון יותר מחמש מאות אלף בני אדם – מעל חצי מיליון אנשים! ורבים לומדים מתורתו על ציון קברו, ישנם עוד רבים שלא עולים בשל הדחק, אך לומדים במקומם מתורתו של רבי שמעון בר יוחאי.

מהו הסוד? מהו הכח המאחד, השואב וקורא לכל אותם המוני בני ישראל מכל הזרמים ומכל הפלגים להגיע ליום ההילולא של התנא הקדוש? אין הוראה מוועדת טכסים כזו או אחרת, פשוט מגיעים המונים, וגם אלו שאינם מגיעים מציינים את היום הזה בלימוד, במדורה וכד'.

נראה כי הסוד נעוץ בסוד חייו של רבי שמעון. רשב"י הקדיש את חייו ללמוד התורה ולעם ישראל. הוא מסר את נפשו לבטל את גזירות המלכות כנגד עם ישראל, וכאשר נגזר עליו למות בידי מלכות הרשעה, ברח יחד עם בנו למערה שם ישבו ולמדו בהתמדה במשך שלוש עשרה שנים. בתקופה זו התעלו בלימוד התורה והקדושה לדרגות לא רגילות, עד שיכלו לומר שיכולים הם לפטור את העולם מן הדין, ודי לעולם רק בהם. לכאורה, מי ראה את פועלם? מי שמע את לימודם? הרי הם היו מבודדים מכל העולם ואורחותיו?! ואולם בורא עולם, יודע כל נסתרות, שמע ויקשב וכתב ספר זכרון לפניו. המוני בית ישראל מרגישים, שתורתו של רשב"י, שרב בה הנסתר מן הגלוי, עומדת לנו עד ביאת גואל צדק מהרה, אמן.

בהוצאת מכון "שערי תורה": פוריה-נוה עובד ד.ג. גליל תחתון 15210

שערי תורה וחסד ע"ר * כולל אברכים * שיעורי תורה * פרסומים תורניים * גמ"ח עזרה לנזקקים *
הדפסה: דפוס כנרת. עריכה: צ. שוורץ. היה שותף. להעברת תרומות: בנק המזרחי סניף טבריא מספר חשבון: 123459

רבי שמעון בר יוחאי

רבי שמעון אומר, שלשה שאכלו על שלחן אחד ולא אמרו עליו דברי תורה, כאלו אכלו מזבחית מיתים, שנאמר (ישעיה כח), כי כל שלחנות מלאו קיא צאה בלי מקום. אבל שלשה שאכלו על שלחן אחד ואמרו עליו דברי תורה, כאלו אכלו משלחנו של מקום פרוץ הוא, שנאמר (יחזקאל מא), וידבר אלי זה השלחן אשר לפני ה'.

כאשר נזכר 'רבי שמעון' סתם, בלי כינוי נוסף, הכוונה תמיד לרבי שמעון בר יוחאי מגדולי תלמידיו של רבי עקיבא. רבי שמעון למד תורה מנעוריו, כתלמיד מובהק לרבי עקיבא, למד בשיבתו במשך שלוש עשרה שנה יחד עם חברו רבי חנניה בן חכנאי (כתובות סב, ב). גם לאחר שנכלא רבי עקיבא בבית הסוהר, ניצל רבי שמעון את קשרי אביו יוחאי עם גדולי המלכות הרומית, כדי להכנס וללמוד תורה מפי רבו, (עיין פסחים קיב, א).

היה רגיל לומר לתלמידיו: בני שנו מדותי, שמדותי תרומות מתרומות מדותי של רבי עקיבא (גיטין סז, א). גם רבו הראה לו חיבה וכאשר הושיב את רבי מאיר לפניו וכאשר נתכרכמו פניו של רבי שמעון אמר לו: דיך שאני ובמראך מכירין בוחך, (ירושלמי סנהדרין פ"א, ה"ב). ואולי יש כאן רמז לכך, שרבי שמעון קיבל מרבי עקיבא את יסודות תורת הקבלה. לפי המסורת (סנהדרין פו, א): סתם ספרי (הוא מדרש ההלכה לספרים במדבר ודברים) מיוחס לרבי שמעון אליבא דרבי עקיבא. כמו כן יצא מבית מדרשו מכילתא דרשב"י, שהוא מדרש הלכה על ספר שמות. בין תלמידיו החשובים היה רבי יהודה הנשיא, הוא רבינו הקדוש, שהלך ללמוד אצלו תורה בשיבתו בתקוע, (עירובין צא, א). רבי שמעון אהב אהבה עזה את התורה, ארץ ישראל ועם ישראל. וכך דרש (ברכות ה, א): "שלוש מתנות טובות נתן הקב"ה לישראל וכולן לא נתן אלא ע"י יסורין. אלו הן: תורה וארץ ישראל והעולם הבא". ובמדרש (ויקרא רבה יג, ב): "מדד הקב"ה כל האומות ולא מצא אומה שהיתה ראויה לקבל את התורה אלא ישראל... מדד הקב"ה כל הארצות ולא מצא ארץ שראויה להתן לישראל אלא ארץ ישראל".

פעם כשיצא אחד מתלמידיו לחוץ לארץ והעשיר וראהו יתר התלמידים והתקנאו בו, הוציאן רבי שמעון לבקעה אחת שלפני מירון ואמר: 'בקעה, בקעה, המלאי דגרי זהב'. התחילה מושכת דגרי זהב לפניו. אמר להם: אם זהב אתם מבקשים הרי זהב, טלו לכם, אלא הוו יודעים, כל מי שהוא נוטל עכשיו - חלקו של העולם הבא הוא נוטל (שמות רבה נב, ג).

האמת היתה נר לרגליו, כמו כן רבי שמעון שנה את הגויים שליטי הארץ ורגיל היה לומר: 'טוב שבגויים הרוג, טוב שבנחשים רצוץ את מוחו'. דעתו זו גילה גם בפני חבריו כמסופר (שבת לג, ב): פעם ישבו רבי יהודה ורבי יוסי ורבי שמעון, וישב יהודה בן גרים לידם. פתח רבי יהודה ואמר: כמה נאים מעשיהם של אומה זו: תקנו שווקים, תקנו גשרים, תקנו מרחצאות. רבי יוסי שתק. נענה רבי שמעון ואמר: כל מה שתקנו, לא תקנו אלא לצורך עצמם. תקנו שווקים - להרבות פריצות, מרחצאות - לעדן בהם עצמם, גשרים - ליטול מהם מכס. הלך יהודה בן גרים וסיפר דבריהם ונשמעו למלכות. אמרו: יהודה שעילה יתעלה, יוסי ששתק יגלה לציפורי, שמעון שגינה יהרג. הלך הוא ובנו והתחבאו בבית המדרש. כל יום היתה מביאה להם אשתו לחם וקנקן מים, אך כשהתחזקה הגזירה, הלכו והתחבאו במערה. התרחש להם נס ונברא להם חרוב ומעין מים.

היו פושטים בגדיהם ויושבים עד צווארם בחול, כל היום למדו, בזמן תפילה היו מתלבשים ומתפללים וחוזרים ופושטים בגדיהם שלא יכלו. ישבו שתיים עשרה שנים במערה. בא אליהו ועמד על פתח המערה ואמר: מי יודיע לבן יוחאי שמת הקיסר ובטלה גזרתו? יצאו. ראו אנשים חורשים וזורעים. אמרו: מניחים חיי עולם (לימוד תורה) ועוסקים בחיי שעה (עבודת הארץ לפרנסתם). כל מקום שהיו נותנים עיניהם מיד נשרף,

יצאה בת קול ואמרה להם: להחריב עולמי יצאתם?! חזרו למערתכם! חזרו וישבו שם שנים עשר חודש. אמרו: משפט רשעים בגיהנם שנים עשר חודש.

מערת רשב"י במירון

יצאה בת קול ואמרה להם: צאו ממערתכם! יצאו. כל מקום שהיה רבי אלעזר מכה, היה רבי שמעון מרפא. אמר לו: בני, די לעולם אני ואתה. (ששנינו עוסקים בתורה כראוי). בערוב יום של ערב שבת, ראו זקן אחד שהיה מחזיק שני צרורות של הדסים ורץ בין השמשות, אמרו לו: אלה למה לך? ענה להם: לכבוד שבת. אמרו לו: תסתפק בצרור אחד? ענה להם: אחד כנגד זכור ואחד כנגד שמור. אמר לבנו: ראה כמה חביבין מצוות על ישראל. נתישבה

דעתם. שמע רבי פנחס בן יאיר חתנו ויצא לקראתו. הכניסו לבית המרחץ והיה מטפל בבשרו. ראה שיש בעורו סדקים והיה בוכה ונשרו דמעותיו על גופו של רבי שמעון וציערו אותו. אמר לו רבי פנחס: אוי לי שראיתך בכך. אמר לו רבי שמעון: אשריך שראיתני בכך, שאלמלא לא ראיתני בכך לא מצאתי בי כך, (גדלות בתורה). אין פלא איפוא, שנתייחס לרבי שמעון ספר הזהר, שהוא ספר היסוד של תורת הקבלה, ונתעטר שמו לאחר פטירתו אף יותר מבחינו, בהמוני רבבות בית ישראל הפוקדים את קברו שבמירון ביום ההילולא שלו בל"ג בעומר.

שלושה שאכלו על שולחן אחד - לכאורה, הוא הדין לאיש אחד או שנים שאוכלים על שולחן אחד המחוייבים לומר דברי תורה, אלא לפי שסתם שולחן יש בו שלושה לזימון אמר שלושה, (רשב"ם). אך ניתן לפרש כי התנא נקט שלושה בדוקא, שהרי לפי התלמוד (פנהדרק ג, א) כל שלושה מישראל יכולים להיות בית דין לממונות כיון "שאי אפשר דלית בהו חד דגמיר", שלפחות אחד מהם בקי בדיני התורה. ומכאן החובה לשלושה האוכלים על שולחן אחד לומר עליו דברי תורה.

ולא אמרו עליו דברי תורה, כאלו אכלו מזבחי מתים - הרב מברטנורא כתב ששמע: כי בברכת המזון שמברכים על השולחן יוצאים ידי חובתן וחשוב כאילו אמרו עליו דברי תורה. והקשה עליו התוספות יום טוב: וכי ברשיעי עסקינן שאין מברכים ברכת המזון? והלא מסכת אבות היא מילי דחסידותא. והוא גילה מקור הדברים ברש"י ודייק בלשונו הזהב: "ורגלין בני אדם לפטור עצמן בברכת המזון". הרי שרש"י לא כתב שכן ראוי לעשות לכתחילה, אלא שכך נוהגין בני אדם. מאמרו זה של רבי שמעון בר יוחאי מתאים לתפיסתו, שאין לאדם לעזוב חיי עולם בעבור חיי שעה. כך גם באכילתו של האדם. אם הוא אומר דברי תורה, הרי שכל אכילתו היא לצורך התורה, ואם לאו, הרי היא עיסוק יצרי למילוי תאוותיו בלבד! ובכך מובן הדימוי לזבחי מתים, כי האכילה שהיא לצורך הגוף אין לה קיום, כיון שגם לגוף עצמו אין קיום לעולם שסוף האדם למיתה.

שנאמר: 'כי כל שולחנות מלאו קיא צואה בלי מקום' - כאשר אין מזכירים שמו של המקום ברוך הוא, כלומר, שאין אומרים דברי תורה. הרי, שמאכל זה אין בו שום עילוי רוחני ולא עוד, אלא סופו שיהא קיא או צואה, שהוא הורדת המאכל מדרגתו.

אבל שלושה שאכלו על שולחן אחד ואמרו עליו דברי תורה, כאילו אכלו משולחנו של מקום ברוך הוא - אמירת דברי תורה על שולחן האכילה, מרוממת את האכילה הגשמית כמסייעת לקיום הרוחני של דברי תורה. השולחן נעשה כמזבח שהקריבו עליו קורבנות, והאוכלים הרי הם ככוהנים הזוכים משולחן גבוה.

שנאמר: 'וידבר אלי זה השולחן אשר לפני ה' - לכאורה, יש סתירה בין תחילת הפסוק לסופו (שם, ביחזקאל מא, כב): 'המזבח על שלוש אמות... זה השולחן אשר לפני ה'. וכך דרשו חכמים (ברכות נה, א): "פתח במזבח וסיים בשולחן? אלא בזמן שבית המקדש קיים, מזבח מכפר על ישראל, ועכשיו - שולחנו של אדם מכפר עליו".

(מלוקט מספר "מעשה אבות")

מהלכות לג' בעומר

א. בימי הספירה מתו תלמידי רבי עקיבא ל"ג יום, ולכן נוהגין בחלק מימים אלו קצת אבלות שאין נושאים נשים ואין מסתפרים. אמנם לא בכל ימי הספירה נוהגים כך, כפי שיפורט להלן.

ב. **תספורת: הספרדים** - נוהגים שלא להסתפר עד יום ל"ד בעומר בבוקר שאז פסקו תלמידי רבי עקיבא מלממות. ויכולים להסתפר מיום ל"ד בבוקר עד שבועות. (שו"ע תצג סע' ב). בימי הספירה הללו לא שומעים שירים בכלי נגינה או ברדיו, (שו"ע תצג סע' א, ב).

ג. **רבינו האר"י ז"ל** - נהג שלא לגלח ראשו כל ימי הספירה עד ערב חג השבועות. ולפי מנהג האר"י אפילו חתן ביום חתונתו לא יגלח בכל ימי העומר (כה"ח שם ס"ק יג). ואולם כל זה למי שנוהג בכל ענייניו כדעת האר"י הקדוש.

ד. **מנהג האשכנזים בארץ ישראל** - לישא אשה ולהסתפר ביום ל"ג בעומר עצמו ומר"ח סיון והלאה. רובם נהגו להסתפר ביום ל"ג עצמו ולא בליל ל"ג בעומר וגם נישואין עושין ביום ל"ג ולא בליל ל"ג. אבל אם השעה דחוקה עושים תספורת וגם חתונה בליל ל"ג בעומר. וכיום רבים מקילים להנשא בליל ל"ג בעומר.

ה. **השנה שחל לג' בעומר במוצאי שבת**, הנוהגים על פי הרמ"א מקילים להסתפר ביום שישי לכבוד שבת קודש. ולדעת השולחן ערוך מותר רק ביום לד' בבוקר, כלומר - יום שני בבוקר.

ו. יש אשכנזים שנהגו להתיר תספורת ונישואין עד ר"ח אייר ומשם ועד שבועות אוסרים מלבד מיום ל"ג בעומר עצמו. ויש מחמירים בשני ימי ר"ח אייר שהם בכלל האיסור עד ג' ימי הגבלה. (עיין משנ"ב ס"ק יד טו).

ז. **שמוחת: נישואין** - מותר להחזיר גרושתו אפילו לפני ל"ג בעומר (כה"ח שם ס"ק ב, ג). **שידוכים** - מותר לעשות שידוכים (אירוסין) ולעשות סעודה. רק שלא ינגן בכלי נגינה ולא ירבה בריקודים ומחולות (כה"ח שם ס"ק ט). ולדעת המשנ"ב לא יעשו ריקודים ומחולות כלל.

ח. החל מפלג המנחה של ערב לג' בעומר יזהר שלא להזכיר שהוא לג' בעומר עד שיספור בברכה.

ט. יש להזהיר גדולים וקטנים שלא לעסוק בהכנות למדורות עד לפחות שעה לאחר צאת השבת, ועדיף יותר לעשותן למחרת, כדי להימנע מחילול שבת, שבודאי מיסב צער לרשב"י, שיחללו בנינו את השבת.

על פי המסורת מציינים ביום לג' בעומר את יום ההילולא של התנא רבי שמעון בר יוחאי.

למעוניינים להשתתף בהוצאת עלון זה נא לפנות לדוד: 0537788483

עלון זה מוקדש:

לרפואת: אברהם ולאה ציטרון, שרה בת שמחה, מרים יהודה, ציפורה יהושע לוי, ביבה אלימלך, ישי הלוי, עור בן עישה, תקוה בת עזיה, אלטרה בת גיא, מול בת ענלה, אברהם בן רחל, הראל בן אביגיל, יהודה גלר, אילנה בת סליחה, ישי ורחל לוי, חנה בת זוהרה, מיטל מוריה אדרי היי, **להורות נעדר צה"ל ושבויו ובהם:** ארון שאול, הדר גולדן, גיא חבר, רון ארד, זכריה באומל, יהודה כין, צבי פלדמן, יהונתן פולארד היי, **לעילוי נשמות הנערים:** אייל יפרח היי, גיל-עד שניאר היי, נפתלי יעקב פרנקל היי, ולענין חללי מבצע צוק איתן היי, **לעילוי נשמות הנע"ע יוסף צוק"ל:** הרי"מ אליהו צוק"ל, רבי מסעוד מלול צ"ל, רבי שלמה צוק"ל, רבי יעקב שושן, יזהר יזהר, משה ספן, צוק עמיה, ניר חום, נסים סך, סופי נשרם, מיריה שמשון, מנחה לוי, אסתר בת תורא, אסתר חוד, חנה יצחק, רחל פנקס, רוב אברהם צוקרמן, מרדכי ומשה מנחם, אליה בת פרידה, תורצה זיטון, ישראל אברהם טען, אסתר בת זוהרה, אסתר ועבר חום, ישראל בן שושנה, יצחק בן מל מנחם, חבי צעיר, מרים ועטנ, שירה עמס, יצחק ועמס אטאם, נסים סך, יצחק עמיה, חות יעקב, חנה רחל לוי, אליהו מייזר, מניחה בת מנחה, יצחק ועמיה אליה, ראובן אלון בן נסה, סליקה שושן, לואיזה מנחם, זוהרה בת נחש, עליה סך, ר' דוד ארעשה, לוי יצחק אברהם, אוחן מועלם, שרה אליה, נעים משה, ישראל בן גנדה, דוד חבי, דוד חסדס, יואל דלל, עמוס דמרי, רבי דוד הסך, יוסף ועקנן, עשה דוד, חתאמל, סימנאב משה יהודה, אליהו קדוש יל, **ולענין הנספים בשואה ובהם:** אלכסנדר שנידור, שושנה רוזה, רפאל פריצ, וציעיליה צילה לבית משפחת ציטרון היי.

אין לעיין בעלון זה בשעת התפילה